

Лист излази према потреби

Рукописи, претплате и све што се тиче листа, упућује се на адресу: „Glas Tzernogortza“ Neuilly-s-Seine, 9, rue Ancelle.

Рукописи се не враћају. Неплаћена писма се не примају.

Цена је листу за Француску: на годину 6 франка, на пола године 3 франка, и за све остале земље: на годину 12 фр., на пола године 6 фр.

Поједини број 10 центима.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

LA VOIX DU MONTÉNÉGRIN

Journal officiel du Royaume de Monténégro
GLAS TZERNOGORTZA

(La Voix du Monténégro), paraissant actuellement à Neuilly-sur-Seine, suivant les exigences du service.

ON S'ABONNE AU BUREAU DU JOURNAL :
9, Rue Ancelle, Neuilly-s-Seine

Prix de l'abonnement pour la France
un an : 6 fr. — six mois : 3 fr.
Pour l'Étranger : un an : 12 fr. — six mois : 6 fr.

Огласи се плаћају:

Први пут, за сваку ријеч или број, петитивом, по 10 центима: (за огласе, из истих слова, мање од 50 ријечи, плаћа се 2 франка). — За свако понављање огласа плаћа се половина те цијене.

За ријечи, шаре или празнине, које премолају простор једнога, двају или више петитивних редова, плаћа се према тој количи простору заузимају: сваки запремљени ред рачуна се као 8 ријечи.

СЛУЖБЕНИ ДИО

Француско Министарство Унутрашњих Дјела прописује својим декретом од 2. априла о. г. уредбу за странце која, у изводу, гласи:

„Чл. 1. Сваки странац који намјерава да станује у Француској више од петнаест дана и који има више од 15 година, има у року од 48 сати од свога доласка у прво мјесто гдје мисли становати, да моли од префекта департмана карту идентитета. Пријем његове молбе биће му писмено потврђен. Ако би у времену, које је потребно за издавање те карте, морао путовати, потврда о пријему служиће му мјесто објаве, и ту потврду мора визирати при свом доласку или при свом поласку из мјеста, куда се буде претао.

Чл. 2. Карта идентитета замјениваће објаву. У сваком мјесту гдје буду становали, странци ће је морати визирати при доласку и при поласку од предједника општине или од комесара полиције.

Чл. 3. Карту идентитета мора имати сваки странац.

Чл. 5. Странци који буду тражили карту идентитета, морају подијети три фотографије, с лица, и без шешира; и одговорити у два примјерка на следећа питања:

Име и презиме, име оца и мајке (са датумом и мјестом рођења), занимање, стање породице, имена и године дјеце испод петнаест година, која путују или станују са њиме. Име, презиме, године и поданство брачног друга, два познаника у иностранству, два познаника у Француској, последњи стан у иностранству, раније бављење у Француској, кад је то било и колико је то бављење трајало; у којим општинама Француске и на коју адресу; и друга потребна објашњења којима ће се преципитирати идентитет странаца. Они ће, осим тога, бити дужни да поднесу сва друга писмена и усмена објашњења која буду од њих тражена.

Чл. 9. Карта идентитета одузеће се на граници странцима који напуштају Француску.

Чл. 12. Сваки странац који буде брисао, чинио додатке, фалсификовао карту идентитета, или који буде употребавао карту која није његова, биће протјеран са француског територија.

Чл. 16. Они који се огријеше о горње одредбе, биће кажњени.

Чл. 18. Горње одредбе ступају на снагу 15. маја 1917.

Доносећи горње до знања нашим поданицима, Кр. Министарство Спољних Послова упозорава их да поступе према горњим одредбама и да их се у свему строго придржавају, како не би, у противном случају, искусили заштитне последице.

Бр. 1140 Из канцеларије Министарства Спољних Послова 23. априла 1917. Неји код Париза.

НЕСЛУЖБЕНИ ДИО

ДВОРСКЕ И ДИПЛОМАТСКЕ ВИЈЕСТИ

— Његово Краљевско Височанство Престолонаследник Данило отпутовао је 8. (21) ов. мј. у 7 часова у вече из Париза у Кап-Мартен.

Неји код Париза, 12. (25.) априла 1917.

Пошто се Сједињене Америчке Државе, које су досада заступале наше интересе у Турској, налазе у ратном стању с њеном државом, Краљевска Шпанска Влада, на молбу Краљевске Владе, дозвољела се примити заштите црногорских интереса у Османском Царству.

Неји, 15. (28.) априла 1917.

Црна Гора је од свога постанка барјактар српског ослобођења и уједињења. Зајетна мисао нашега племена основ је њенога бића. Том мисаљу прожета је душа њенога мученичког народа. Та је мисао у свијем некушењима и државничким радњама руководила и наше Владе. Историјске чињенице не дају се изборити ни примирити.

Садашњом привременом и савременом катастрофом српског народа и његовог црне Краљевине, Црна Гора је на жртвеним српске слободе и боље будућности допринијела све што је имала. Савјесно, до потоних граница могућности, извршила је дужност према себи, Српству, Словенству и Савезницима. Не жали жртве, јер ће из хиљада гробова њених мученика нићи плодови корисни цијелој нашој нацији; али жалила би, кад јој се не би дојело пријазна њена неправда и лојалност како према општој српској и југословенској ствари тако и према Савезницима. Жалила би још више кад би се њено вјерно и поштено држање у овом Великом Рату, сумњичило и означивало као сметња и штета идеалима, за које је последице Косова она прва на Балкану барјак развила.

Покушава се у неким органима јавности, да се рад и улога Црне Горе и њеног суверена у овом рату представе невјерно и да се из тенденциозно-комбинованог налагања догађаја и чињеница необавијештенима наметне неоснован суд. Задатак је тијех покушаја да се, путем јавности, унесе забута и приво схватање у чисте послове и јасна питања.

Дужни смо и у праву смо да реагујемо, да јавност информисемо о правом стању, и да тијем уклонимо тенденциозно намјештене препреке које имају да омету остварење српских и југословенских идеала.

Поводом оставке бившег кабинета, ширила се вијест да се Њ. В. Краљ разишао са својим министима у питању српског уједињења.

Приједлог кабинета, тачније ми-

нистра предједника, није се у ствари тичао српског уједињења, већ уклањања једне српске народне династије без пристанка и воље народа.

Српско уједињење данас се не може цијелиходно извести елиминацијом које било од обичу, за српску слободу и независност, неоспорно заслужних српских народних династија.

Нашем народном уједињењу не стоје на путу династије, које су биле његови покретачи и поборници још од времена Данила, Петра I и Карађорђа.

Још 1866 године (за покојног Кнеза Михајла) Краљ Никола је на сопствене иницијативе, руковођен љубављу и преданошћу супрам опште српске отаџбине, склањао с владом тадашње Кнежевине Србије уговор о уједињењу.

У великим народним предузећима Црна Гора била је вада у првим борбеним редовима, по неки пут и сама, као 1858. и 1862. Вада је била савезнички вјерна и братски одана. Ратом 1876., 1877., 1912., 1913. и 1914. то су пред цијелим свијетом доказали.

Многе чињенице и аргументи, још непознати јавности, свиједоче да се Црна Гора управо потоних дана предистајала, држала не-правно српски, слушајући и савјетно у свему тој крајини тренутак српске братске савјете.

Велика идеја слободног и уједињеног Југословенства вада је била девиза Црне Горе и њена суверена који је ту идеју цијелом и дјелом проповиједао, спроводио своје срце и душу са славним владиком и великим народним добротвором Штресмајером.

Црна Гора радила је до сад, ради и радиће на остварењу ових великих идеала народних.

ВЕЛИКА ОФАНЗИВА ФРАНЦУСКА И ЕНГЛЕСКА

Погледи цијелог свијета управљени су дуж француско-енглеског фронта гдје се у потоне три недеље воде битке с беспримјерном жестином. 9. априла Енглези су започели Велику офанзиву јуришем код Вими, 16. априла прихватили су Французи код Кране, 23. опет наставили Енглези. Жестина којом се ови бојеви воде, нарочито између Камбреја и Дуаа гдје су се најбољи баварски и пруски пукови ухватили у коштац са Енглезима, превалила је најужасније досадашње сударе. Као оне првих дана у почетку рата, Нијемци је поново обукао тевтонски њихов бијес, те бацају једну дивизију за другом у напад цокољ данашње топовске палбе. „За пуно пола сата цијела се атмосфера била помрачила од палбе наше и њихове артиљерије, те изгледале као да се вече спустило на земљу“, јављају се бојишта депешници у Лондон. „Позицију Ге-

ман девет пута смо наизмјенце отимали и губили, док није коначно остала у рукама наших. Као сировити таласи узбурканог мора, очајно ударају подиљали Тевтонци о чврсте наше позиције. Откуда им више голика војета? — питају се изјештачи. „Дали је доводе с осталих дијелова француско-енглеског фронта, или можда с рускога, или су им то из Немачке стигле са свим нове резерве“.

Нијемци осјећају да је дошао одсудни тренутак у рату. Ономад у службеном комуникеу стоји необична ономена народу: „Знајте да нам се приближио дан кад се одлучује да ли ће нас бити или нас бити неће“. Немачке социјалисте — данас вјерне катјеру — преклињу немачке раднике да се још сада, „само још сада“, чврсто држе да не малакшу, јер долази — судни час.

Они који сасвим хладно суде, тумаче да је овај силни страх Немачке настао престо стога што су се Нијемци увјерили да је данашња енглеска артиљерија надмоћнија од немачке.

ВИЈЕСТИ И НОВОСТИ

ПОСЉЕДЊЕ НЕДЕЉЕ

9. 22. — 16. 29. априла

1000 дана... Француска штампа билежичи данас тузак јубилеј: навршило се хиљаду дана откако се заратило.

У недељу, 2. августа 1914., бјеше први дан француске мобилизације. У понедељак, 3. августа, у пет и по подне Немачка је објавила рат Француској. У уторак, 4. августа, почело је непријатељство. Од тога дана, 4. августа 1914. до јуче, у суботу, протекло је ратно 1000 дана.

У Немачкој и у Аустрији броје ратне дане од онога дана, кад је Аустрија објавила рат Србији; они су хиљаду дана набројали још прије неколико дана.

Наш би рачун био мало дужи... Ми смо рат почели још 25. септембра 1912., оно пак вријеме мира од Букурешког уговора до почетка Великог рата бјеше нам само кратак препад ратовања.

Значајна ријеч америчкога посланика о будућности малих народа. Посланик Сјеверноамеричких Држава у Паризу, г. Шарп, примио је три дана изасланство Одбора Јужних Словена, које га је умолило да америчком народу и лично му предједнику испоручи дивљење и захвалност којом су одушевљени сви Јужни Словени приликом ступања Америке у овај рат који се води за слободу цијелог свијета.

Одроварајући на поздрав изасланства, г. Шарп је немачки милитаризам упоредио са бијесним псом (*a mad dog*) кога ваља по сваку цијену угушити. „Да би се у будуће онемогућило саван напад на човјечанство, побједа мора бити потпуна, а мир мора бити основан на правди. Због тога ће Америка бити приро-

диза заштитница мањим народима и неће тријети да ико Јулијим Словенима отме и најмањи комадић њихова земљишта. (*You will not be robbed.*) Вама се ништа отети неће,“ изјавио је посланик веома енергичним гласом. Говорећи о председнику Вилсону, посланик је нагласио правдољубље великога нацијалка и државника. „Међу свима владарима, г. Вилсон је један од најбоље обавијештених о свима оним значајним питањима која имају да се ријеше из овог рата. Имајте повјерења у њега. Он неће допустити да се икаква неправда учини икојем, ма и најмањем народу, јер он врло добро зна да би свака неправда поново довела у питање нови мир“.

Рђаво вријеме задржава Русе. Генерал Брусилев изјавио је дописнику „Биржевица вједности“, који га је походио у главном војном стану, да руска офанзива није могла почети у исти мах кад и француска и енглеска, као што је то била намјера. Чим вријеме допусти, та ће офанзива почети, јер су све потребне припреме већ учињене.

Из Лондона јављају да је енглески генерал Лорд Дуглас Хег честитао генералу Алексејеву, поновоменованом генерал-симу руске војске. Одговарајући на поздрав, Алексејев најављује да ће руска војска на крају свјесно бити своје свете дужности према Савезницима, и да је спремна предводити офанзиву чим климатске прилике допусте.

Исхрана у Угарској. Бечки лист „Цајт“ доноси разговор свога уредника са главним директором Народне Исхране у Угарској. „Мјесец мај и јуни, — рекао је директор, барон Бутри, — док нам не стигне нова жетва, биће врло критични по монархију, јер су нам сва слагалишта и сви магацини испреници. Остали дво разговора забранила је цензура...“

Извоз Енглеске — расте! Крај свега сумаренског рата, којим су Нијемци мислили „на бруку“ уништити енглеску бојну флоту и поморску трговину, извоз енглески ипак расте. У прошлом мјесecu ове године је из Енглеске извезено робе више по у истом мјесecu прошле године! Марта 1917. извезено је за 14.016.276, а марта 1916. — 12.371.166. — Овогодишњи вишак је 1.690.110 франка.

Јатаци Њемачко. Председник Вилсон одлучио је да европским неутралним државама сипријечи набавку робе из Америке. — Холандија, Шведска, Норвешка и Данска постале су у потоње вријеме не друго по њемачка стоваришта (*les entrepôts de l'Allemagne*): прије рата износио је извоз из Америке у те четири сјеверне краљевине не пуних 40 милиона долара, док је у прошлој години скочио на — 183 милиона! Излази јасно да је онај сувинак од 143 милиона извезен из Америке преко тих неутралних држава право у Њемачку. Осада ће то престати.

Залуд крију истину. Знамениту бесједу председника Вилсона, којом је образложио ступање Америке у рат, саопштили су и њемачки листови, али ју је прије тога војничка цензура за више по једну трећину скратила. Сад јављају из Лондона да је Вилсонова бесједа одштампана у 500.000 примјерака на њемачком језику, и то, црним словима штампано је оно што је њемачка цензура допустила да се штампа, а црвеним словима оно што је цензура ускратила. Све те примјерке пошљеће са собом енглески авијатичари да их из авиона баце међу њемачку војску дуж француско-енглеског фронта.

Насилна евакуација. Из Амстердама долази вјест да су Пруси поново почели изводити из Белгије становништво, тако да је данас велика ријеткост видјети у Белгији човјека од 17. до 35. године.

Српске књиге и Мађари. Читамо у мађарском листу *Bacska* да је правосудски суд већ податно почео забрањивати српске књиге. У најновијем броју

јавља да је забрањен стари и веома омиљени позоришни комад од Јована Ђорђевића „Маркова сабља“, и „Пјесме Јана Костића“, у издању Матице Српске. „Јер то су“, вели, „књиге опасне по државу...“

✚✚ Потврдио се глас који нам је податно стигао, да су при истом јуришту на бугарске положаје око Битоља пада и ова два честита Србина Херцеговца, **Тривко Кртолица и Ристо Поповић.**

Тривко је одмах у почетку рата ускочио у Црну Гору под чијом се заставом борио све до потоњих дана 1915. Родом је био из гатачког округа, сада Луковце, одје се већ од ране младости показио као прави син свога народа, ваљда појуђући за право потиштене браће, због чега је имао да надрије многе невоље од аустриских власти. Вјеран традицијам својих старих, пао је далеко од својих милих, за слободу свога рода. — Ристо, родом од Невесиња, дошао је из Америке 1915. под вођством Тома Гузине, са одушевљеном дружином која је похитала преко океана да помогне браћи. До потоњег дана надријао је у херцеговачком добровољачком одреду, гдје је, раме уз раме с браћом Црногорцима, примјером показио како се одукује роду.

Слава им и вјечан помен!

Цар учинио завјет. Аустриски цар Карло завјетовао се прошле недеље, у име своје куће и свога народа, да ће у Бечу саградити величанствену цркву Мира, ако Бог ускоро дадне мир народу. При црквеној свечаности, на којој је учествовала сва госпоштина државна, архиепископ бечки прочитао је царско завјетовање, а цар је ријеч по ријеч за њим понављао. Швајцарски листови објављују те ријечи:

„Боже свемогући, ти знаш како смо ми великодушни и друготрпљиви били према нашим непријатељима све до онога часа када смо ми, у законитој самоодбрани и у одбрани свога опстанка, морали хватати за оружје. У страховитој пужди, усред овога намештеног нам рата, ми сваког дана све јасније увиђамо како је драгоцијен мир твоме народу избором. *Видети смо своје невоље, господо боже, и пуни уздана у твоју помоћ, молимо ти се из дна својега срца: успостави мир на земљи!*“

Оно што цар вели у молитви: „свјесни смо своје немоћи“, то ће му свако вјеровати; али оно што рече „како смо ми великодушни били према нашим непријатељима“, то му неће свако вјеровати. Ону пак његову крупну ријеч да је Аустрија „у законитој самоодбрани и одбрани свога опстанка“ морала заратити противу нас, маленога једног народа, то му заиста баш нико неће вјеровати. — Како је Богу истину говорио, онако ће му Бог и помоћи!

Највећи топ. Ступањем Сјеверне Америке у рат, ступа у акцију и највећи топ на свијету, који дјејствује на 44 километра даљине; топовско зрно му тежи хиљаду килограма, дугачко је метар и 80 центиметара, а кошта 3.400 франка комад. Топ је намјештен на Панамском каналу.

Најстарији Србин у Америци. Читамо у нашим листовима из Америке да је у Брут Монтани у својој 89. години умро Марко Дубинић, родом из околине Дубровника, најстарији Србин поселиш. Пуних 60 година је пробавио у новом свијету. Какав је био родољуб, најбоље показују последње му ријечи веје је на смрти изрекано: „Не жалим што умирем, јер то мора свако; а и живио сам, хвала Богу доста. Но ми је жао што умирем, а нијесам дочекао да свој народ видим ослобођен, а Аустрију потучену!“

Како се ради у Енглеској. Више од два милиона радница и 700.000 радница раде данас у 4.800 енглеских фабрика за муницију.

Што значи „звјездани барјак“. Када је 1777. почео у Сјеверној Америци велики рат за независност, народна скупштина је ријешила да на народној застави има бити тринаест пруга, бијелих и црвених напавијене, а на модру пољу тринаест звјезданца. Тај барјак је значајно оних тринаест колонија које су под вођством „Дона“ сјевероамеричке слободне Ворфа Вашингтона почели борбу за независност.

У пошље вријеме ријешено је да се сваки пут, кадгод која пола колонија приступи Сједињеним Државама, дометне по једна звјезданца на модру пољу, оних пак бијелих и црвених пруга да остане на барјаку у знак тринаест, као звјезда ушомења на 13 првих колонија које су почеле рат за слободу. Данашња државна застава Сјевероамеричких Држава броји 48 звјезданца.

СЛУЖБЕНИ ОГЛАСИ

ОГЛАС

19. јула 1916. у 11 часова прије подне умро је у марсељској болници Марко Радовић, стар 26 година, сељак, неомжен, родом из Пашировића, и сахрањен 21. јула 1916. год. на гробљу Св. Петра, *carré 17, tranchée 14, parquet 13* (извод из протокола умрлих општине марсељске од 11. новембра 1916. г. Бр. регистра 6. Бр. а. 428).

Нивентар о заоставштиниостављен је 26. јула 1916. Пета се састоји: из покретности (рубље и калне) вриједних апроксимативно 60 перпера, и готовине: динара 1150 (хиљада сто педесет), лира италијанских 20 (двадесет) и франка француских 52 (педесет и два).

За куратора оставине постављен је г. Александар Рајиваји са Петина, сада додијелен кр. цр. Генералном Консулату у Марсељу.

Позивају се сви који претендују на наслеђство било на основу закона или тестаментна, да своје пријаве поднесу Генералном Консулату у Марсељу.

Позивају се и сви повјерљивици трајније, којих је по закону дужна памити заоставштина, односно наследници, да исте безодвратно пријаве.

Поменути интересенти могу ставити еходне предлоге односно управе оставинске имовине и обезбјеђења њихових права.

На канцеларије Министарства Правде 25. априла 1917. Бр. 25-1917. Неј код Париза

CRNOJEVIĆ
НА ЗНАЊЕ

У поштанској станици налазе се ове исподигнуте пошљакке:

Препоручени писма са адресом: Лазар Дедијер, Ђуро Татар, Ђуро Мјовић, Марко Станишић, Видак Томаш, Васо Липовина, Андрија Мрваљевић, Јевто Спасић.

Проста писма и дописнице:

Мило Р. Орландић, Лазо М. Лекић, Р. Јанковић за Радоша Р. Ракочевића, Митар М. Данчевић, Р. Раковић, Р. Ракочевић, Никола Томовић, Милош Ј. Поповић, Филип М. Јовићевић, Мико С. Јоветић, Илија Радуновић, Благота Т. Пенић, С. Гвозденовић за Јанка Станића, М. Павичић (пошљаклац

A. V. Rolier), Гастан Квадрели (пошљаклац Фердинанд Квадрели), Илија Пејовић, М. Н. Текић, Лука М. Михаљевић, Ристо Ј. Лекић, Ристо Н. Лекић, Драго Јаредић, Андрија Вукићевић, Михајло М. Бошковић, Ј. С. Земан, Милосав Јовановић, Никола Павловић, Илија С. Шћепановић, Тришко Делета, Видак Симовић (пош. Петар Симовић), Саво Поповић (пош. Васил Константиновић), Младраг Петровић, Нико Перацић, Шпиро Радоман (пош. Илија Радоман), Марко Кнежевић, Милош Спасојевић (пош. Војислав Спасојевић), Воја Мрваљевић (пош. Божидар Вуковић), Милан Степановић, Ристо Ковачевић, Душан Ратковић, Ј. Поповић, Саво Драговић, Милош Ивановић, Маринко Вуковић, Милан Драшковић, Ђуро Тичић, Михајло Пенић, Visotti Stefano.

Сви именовани могу лично пријети своје пошљакке или послати адресе на ње им се спровести.

Из Поштанско-телеграфског Одјељења кр. Министарства Финансија. Број 689. — Неј код Париза 20. марта (2. априла) 1917.

ОБЈАВА

Швајцарска и Француска Банка у Паризу — Banque Suisse et Française, 20, Rue Lafayette — (Métro: Chaussée d'Antin) примила се да, преко својих кореспондената, бесплатно упућује све повчане пошљакке у Аустроугарску и у Њемачку црногорским ратним заробљеницима, официрим и војницима.

Пошљаклац има да испуни односни списак који ће му се дати у банци.

Број 3402 ex 1916. Из кр. Министарства Финансија и Грађевина 15. (28.) фебруара, у Неј код Париза.

ОБЈАВА

Француско-српска Банка у Паризу, Banque Franco-serbe, 14, rue Le Peletier, примила се да бесплатно упућује повчане пошљакке црногорским ратним заробљеницима у Аустроугарску и у Њемачкој, а тако и појединцима који се налазе у Црној Гори

Број 3527 ex 1916. Из кр. Министарства Финансија и Грађевина, 15. (28.) фебруара 1917. у Неј код Париза.

10. број Гласа Црногорца. Париз, 16. (29.) априла 1917

Уредник, професор Перо Богдановић

Le Gérant: Edmond LUQUIN

Imprimerie Universelle, J. A. Cassignol, directeur
48, Rue Claude-Vellefaux, Paris (X^e)

CIRCULAIRES
CATALOGUES
ARTISTIQUES

TRICROMIE
LITHOGRAPHIE
TAILLE-DOUCE

IMPRIMERIE UNIVERSELLE

□ J. A. CASSIGNOL, DIRECTEUR □

48, Rue Claude-Vellefaux - PARIS

TÉLÉPHONE: NORD 23-64

IMPRESSIONS MODERNES DE LUXE